

Ohlopkov promite să revină, de astă dată abordând problemele ce privesc modalitățile punerii în scenă.

D. V.

Piese românești în Cehoslovacia

În cursul anului 1957, dramaturgia română a fost prezentă pe scenele cehoslovace, cu două lucrări ale lui Mihail Se-



Afiș la „Steaua fără nume“
a lui Mihail Sebastian

bastian: *Ultima oră* și *Steaua fără nume*, care s-au reprezentat cu un deosebit succes la Praga, Karlovy Vary și Céske Budejovice.

Traducerea acestor lucrări se datorează doctorului Jan Makarius, care a terminat de curind și traducerea piesei *Titanic-vals* de Tudor Mușatescu, aceasta urmînd să fie pusă în scenă la începutul anului viitor la Teatrul de Stat din Gottwaldov.

În momentul de față, același traducător

lucrează la tălmăcirea pieselor *Fintina Blanduziei* de V. Alecsandri, *Patima roșie* de Mihail Sorbul și *Capul de rățoi* de G. Ciprian, care, de asemenea, vor vedea lumina rampei în cursul anului viitor pe scenele din R. Cehoslovacă.

Piesele *Ultima oră* și *Steaua fără nume* vor apărea și în volum, în editura „Orbis” din Praga, în cursul acestei luni.

Dramaturgie fără viitor

Precedată de o susținută campanie publicitară, premiera pariziană a piesei *Pisica pe acoperișul incins* a dramaturgului american Tennessee Williams a fost, de la prima reprezentare, o cădere categorică. Povestea soțului care-și neglijează soția, acordînd preferință băuturii și pe care doar o clauză testamentară și perseverența soției îl obligă să-și reia obligațiile conjugale, n-a trezit nici un ecou în rîndurile spectatorilor francezi, în schimb, a dezlănțuit un viu atac din partea presei de specialitate. Iată, spre exemplificare, cîteva din epitetele pe care Jacques Lemarchant le adresează piesei, în cronică pe care o semnează în „Figaro littéraire”: „o culme a dezgustului”, „adevărată porcărie”, „o expoziție de moravuri, în măsură să înjosească și să insulte demnitatea umană”. Nu ne propunem, în cadrul acestor rînduri, o analiză competentă a piesei *Pisica pe acoperișul incins*. Ne reține însă atenția soarta din ce în ce mai neagră ce revine pieselor americane reprezentate pe scenele franceze și pe care premiera mai sus-ămintită o confirmă deplin. Dramaturgia americană — folosind o terminologie comercială — nu mai rentează nici în Franța, nici aiurea. Fenomenul nu e nou, primele lui simptome s-au manifestat în urmă cu cîțiva ani și, de atunci, boala a progresat mereu. Excepție fac piesele lui Eugene O'Neill, deși mai puțin jucate în ultima vreme, și lucrările lui Arthur Miller. În rest, mai toată dramaturgia importată de peste ocean nu reușește să se impună.

Răceala cu care spectatorii francezi întîmpină dramaturgia nord-americană a preocupat și preocupă o seamă de critici teatrali, care s-au străduit a descoperi cauzele

în măsură să genereze această stare de lucruri. Interesantă prin concluziile la care ajunge, ni se pare intervenția criticului Daniel Bernet, care în articolul „Teatrul american — melodramă condimentată — derutează spectatorii francezi”, apărut în revista „Arts-Spectacles” nr. 598, reușește să opereze o adincită analiză asupra cîmpului de inspirație al dramaturgilor americani, cit și asupra modalităților de construcție a textului dramatic.

„Odată cu nylonul și coca-cola, Franța eliberată descoperea acum aproape zece ani, chipul teatrului american, puțin cunoscut pînă atunci, cu excepția lui O'Neill, precursorul. Dar noua dramaturgie părea altfel dozată decît aceea a autorului *Impăratului Jones*, care aparținea epocii prohibiției, austerității puritane și crahului economic”. Cu toate acestea, în primii ani după terminarea războiului, piesele americane s-au bucurat de vogă, înregistrînd succese. Astfel e cazul unor spectacole, ca: *Drumul tutunului*, *Menajeria de sticlă* și altele, pe care spectatorii francezi le-au vizionat cu sincer interes. Ce anume explică această schimbare de atitudine din partea publicului francez? „Cauzele succesului (înregistrat de piesele amintite, n.n.), precizează Daniel Bernet, rezidă în primul rînd în interesul pentru această puternică țară, socotită de bătrîna Europă puțin caraghioasă și care devenise dintr-odată unul din centrele importante ale lumii”.

Așadar, odată domolit interesul, nu atît pentru opera în sine, cit pentru cultura americană în ansamblu, spectatorul a început să trieze exigent materialul stampilat cu „made in U.S.A.”, încercînd să desprindă valoarea intrinsecă a operei ce i se oferea. Iar rezultatul n-a întîrziat să apară. „Piesele americane, fie și celebre, căroră le-a fost hărăzit un lung succes pe Broadway, înregistrează eșecuri la Paris... O fi publicul francez prost judecător — se întreabă autorul articolului — sau piesele sînt mediocre?” Și, Daniel Bernet adaugă: „Dacă am încerca să definim teatrul american din ultimii ani, cuvîntul potrivit ar fi melodramă. Autorii de peste ocean au reinviat un gen uitat, care continua să trăiască datorită cinematografului. Se înțelege e vorba de o melodramă evoluată, modernizată, dar modalitățile ei au rămas totuși aceleași... Pentru a pigmenta conținutul, se adaugă, de la caz la caz,

erotism, perversiune, sadisme, drogomanie. În ce privește personajele, ele exhibă complexe, pe care orice spectator, cititor al revistei „Life”, le recunoaște cu ușurință”.

Concluziile lui Daniel Bernet sînt categorice: „Teatrul american e convențional... prefabricat, în măsură să satisfacă conformismul spectatorului american, care, bănuiesc eu, se duce la teatru știind foarte bine ce-i va fi dat să vadă, fiind sigur că va trăi emoțiile și tulburarea senzuală pe care le dorește și, mai ales, se va amuza, convins fiind că pomirile sale moralizatoare vor fi pe deplin satisfăcute pînă la urmă”.

Concluziile vizează un anumit public și, firește, o anumită dramaturgie. În Statele Unite se dezvoltă astăzi și o dramaturgie sănătoasă, ce dezbate problemele majore ale realității și care își croiește cu greu drum spre scenele teatrelor americane și europene. Această dramaturgie, oriunde a fost reprezentată, a cîștigat adeziunea maselor de spectatori. Avem convingerea că, reprezentată pe scenele franceze, ar cunoaște succesul meritat. Directorii teatrelor franceze, din motive binecunoscute, evită să-i acorde accesul pe scenă, oferind spectatorului francez o gamă variată de ineptii exhibiționiste, frizînd patologicul și demența, pe placul obișnuiților frecventatori ai sălilor de teatru de pe Broadway. Desigur, în ce privește această dramaturgie, punctul de vedere expus de Daniel Bernet ni se pare judicios.

Colocviu despre perenitatea lui Shaw

Dezbaterile științifice în materie de dramaturgie ridică din nou, în ultima vreme, problema perenității, implicit, a actualității lui Shaw. În această ordine de idei, socotim interesant să semnalăm atenției cititorilor noștri un colocviu care a intrunit, în paginile revistei „Le Théâtre dans le Monde” (vol. VI, 1, 1957) opiniile lui Alec Clunes, cunoscut actor și om de teatru englez, fost o vreme director al lui „Arts Theatre” din Londra, ale lui Lionel Hale, critic și autor dramatic și ale lui Wolf Mankowitz, bine cunoscută figură în lumea teatrală a Angliei.

Nu e în intenția noastră să rezumăm